

Året

Kristina Lutteman
Per-Anders Nilsson

Till Läraren

Specialpedagogiska skolmyndigheten

I denna bok tränas grundläggande begrepp om året. Dag och natt, morgon och kväll, veckor, månader, datum och årstider är abstrakta tidsbegrepp som tas upp och som elever behöver arbeta mycket med för att få förståelse. Några sidor tränar även avläsning av almanackor.

Boken börjar med begrepp som ligger närmast i vardagen som dag och natt, morgon och kväll. Därefter följer begrepp med längre tidsrymd.

Illustrationerna i boken är konkreta och tydliga och tänkta som samtalsbilder för att utöka ordförrådet och förståelsen.

Ge tid till samtal när ni tillsammans tittar på bilderna. Vad är det för likheter och skillnader på dag och natt, morgon och kväll? Lyssna på hur eleverna tänker och lyssna efter vad de redan kan i ämnet. Använd begreppen medvetet i vardagen.

Vissa begrepp illustreras med hjälp av en cirkel för att eleverna ska förstå att året med veckodagar, månader och årstider är som ett hjul som går runt.

I denna bok finns en månadsvisa och en ramsa (Gesällvisa) om veckodagarna. Rytmer och musik stödjer inlärning av namn.

Ett fåtal sidor tränar att läsa av almanackor och är ämnade som en första orientering.

Bokens innehåll

Sidorna 4–5

Det första uppslaget ska ge eleverna en presentation och förståelse vad begreppet "året" innebär och vad de kommer att träna på i denna bok. Samtala om bilderna och berätta att under ett år går jorden ett varv runt solen, varför det heter månad, att vi har fyra årstider och så vidare.

Sidorna 6–7

Eleverna drar streck från texten till rätt bild som återkoppling till föregående sidor.

Sidorna 8–9

Samtala med eleverna om vad de ser på bilderna. Vad är skillnaden mellan dag och natt? Hur kan man se att bilden föreställer natt? Låt eleverna samtala med varandra och ge egna förslag på dag- och nattaktiviteter.

Sidorna 10–11

Här ska eleverna kryssa i vad de brukar göra på dagen respektive natten.

Sidorna 12–13

På dessa sidor tränar vi begreppen morgon-kväll. Samtala med flera elever tillsammans så de kan lyssna på likheter och skillnader av varandras rutiner: När slutar kvällen och övergår till natt? När slutar natten och övergår till morgon? Känns det olika på morgonen och kvällen? Bilderna om morgon och kväll är gjorda i form av en serie. Berätta serien enskilt eller tillsammans och rita hur serien slutar.

Sidorna 14–15

Eleverna kryssar i vad de brukar göra på morgonen respektive kvällen.

Sidorna 16–19

Eleverna får nu lära sig namnen på veckans alla dagar. Veckans dagar illustreras med hjälp en cirkel för att eleverna ska förstå att efter sju dagar börjar dagarnas namn om igen. För att befästa dagarnas namn skriver eleverna namnen på olika sätt. Samtala om begynnelsebokstav, se likheter i dagarnas namn samt placeringar i förhållande till varandra.

Sidorna 20–21

För att klara av dessa sidor bör eleverna ha tränat på ordningstalen tidigare. Eleverna ska här bedöma vad som är första dagen, tredje dagen och så vidare. Det är begrepp som vi ofta använder när vi samtalar om almanackan.

Sidorna 22–23

Här tränas begreppen före – efter med hjälp av dagarnas namn.

Sidan 24

Denna sida ger en kort repetition och sammanfattning av de senaste sidornas innehåll.

Sidan 25

Med hjälp av en ramsa/sång befäster eleverna dagarnas namn och placering. Förklara ordet "gesäll" i gesällvisa, ett ord vi sällan använder.

Lek: Häng skyltar med dagarnas namn på eleverna.

1. Låt eleverna placera sig i rätt ordning.
2. Säga till tisdag att stå efter onsdag osv.
3. Placera ut en dag och fråga vilken dag som kommer efter/före och låt den dagen placera sig rätt.
4. Be den tredje dagen komma fram, den fjärde dagen att ställa sig bakom den tredje osv. Har ni inte 7 elever i klassen kan ni använda stolar att hänga skyltar på.

Sidorna 26–33

Månaderna presenteras i en cirkel för att stödja förståelsen av att när den sista månaden på året är över, så kommer ett nytt år och namnen börjar om igen. Eleverna tränar månaderna och deras placering genom att sjunga månadsvisan, att skriva månadernas namn, klippa ut dem och klistra dem i rätt ordning.

Sidorna 34–35

Samtala om bilden och visa att månaderna har nummer innan eleverna arbetar med uppgifterna på dessa två sidor.

Sidorna 36–37

Här behöver en del elever ta hjälp av tidigare sidor i kapitlet för att lösa uppgifterna om Karl.

Sidorna 38–41

Vad menar vi med ordet datum? Den frågan vill vi att eleverna ska få möjlighet att fundera över och jobba med. (Från latinet och betyder ”given, givet”, är dagangivelse, datering, ett dygns ordningsnummer i en viss månad, ett visst år).

På de fyra första sidorna i detta kapitel får eleverna bekanta sig med dagblocket. Vad får vi för information? I vilken ordning läser vi den?

Sidorna 42–49

Eleverna tränar på månadsalmanackan. Vi använder oss av en och samma månad (oktober) under flera sidor för att eleverna ska få bättre möjlighet att fokusera när det är mycket information. Eleverna ska träna sig att läsa och hitta i almanackan. De ska skriva veckodag, dagens nummer, månad och namnsdagar i givna uppgifter. Tillsammans med eleverna kan ni på en månadsalmanacka räkna ut hur många veckor det är i oktober månad. Samtala med eleverna om de kan några viktiga datum. Kanske kan det bli en rolig hemuppgift att tillsammans med sina föräldrar skriva ner några viktiga datum?

Sidorna 50–59

Bokens sista kapitel, innan utvärderingen och repetitionssidorna, handlar om våra fyra årstider. Ge tid till samtal om olika årstider och be eleverna berätta för varandra vad de tycker om att göra under vintern, sommaren osv. Du som pedagog kan också berätta händelser för klassen som de sedan ska lista ut vilken årstid det hände på. Berätta också att vårt land är långt. När våren kommer i söder är det fortfarande vinter och snö i norr.

Sidan 60

Eleverna utvärderar kort arbetet med boken. Samtala gärna både i grupp och enskilt för att få veta mer ingående vad som upplevdes lätt eller svårt.

Sidorna 61–71

Sist i boken finns ett antal sidor för repetition där eleverna har möjlighet att påminnas och bedöma sitt eget lärande. Pedagogen får hjälp att se elevernas kunskaper och kan utgå från dessa vid fortsatt planering.